

کە ی بەهار:

دەمەوی بۆ جیهان بە بە لگهوه بیسه لمینم کە ئیمه شایهنی ئەوهین دەولەتی سەر به خۆمان هەبیت

لەبارتسک کە مافی رەوای خۆبەتی بۆ نمونە وەک سەر به خۆی کوردستان کە مافی رەوای گەلی کوردە. کە ی بەهار زیاتر قسە لە سەر پرۆژە کە دەکات و دەلێت: لە پێتارو فیلمی (خەونی کورد) لە سەر تاسەری کوردستان دەگەڕێم، هەر لە سەر کردەکانە تا مرۆڤی سادە کوردو پێشمەرگە کوردستان قسەیان لە گەل دەکەم و لێیان دەپرسم: کاتی ئەو نەهاتووه سەر به خۆ ییس؟ ئایا خۆمان بیکەین، یان بیدەین دەست بیانیهکان تا کۆ ئەر بریارەمان بۆ بدن؟ ئایا ئەم خەونە تەنها وەک خەون دەمێنێتەوه؟ گوتیشی: لە فیلمی (خەونی کورد) دەمەوی بۆ جیهان بە بە لگهوه بیسه لمینم کە ئیمه میالەتێک نین بەس تەقە بەکەین، ئیمه لە ئەشکەوتی شانەدر میژوو بیه کمان هەبە بۆ ٤٠-٦٠ هەزار سالی پێش ئێستا دەگەڕێتەوه، واتە رەگی مرۆفایەتی لە کوردستانەوه دەستی پێکردووه، بۆیه دەمەوی بە جیهان بلیم کە ئیمه سەدا سەد شایهنی ئەوهین دەولەتمان هەبیت.

ماوهیه کە وێنە گرتنی فیلمی (خەونی کورد) دەستی پێکردووه، لەمباریهوه کە ی بەهار دەلێت: هەست دەکەم خەلکی کوردستان زۆر پەڕێشانە بۆ ئەم بابەتە و بەمۆلکی خۆی دەزانی، چونکە کە ی بەهار تەنها نامرۆژێکە بۆ گەیانندی داخواریه کە، نە کەمپینە کە مۆلکی منە، نە فیلمە کە، بە لگهوه مۆلکی گەلی کوردستانە، منیش تەنها نامرۆژێکی گەیاندم، لەم فیلمەدا وێرێرێر، کلاودیۆ فۆن پلاوت و بیلال شاکر بە وێنە گرتن بەشدارێ ئەم خەونە، لە گەل میران سا بییر وەک بەرپۆبەری بەرهم. لە رۆژی ٢٠ی ئەم مانگە (رۆژی پێش نەورۆز) هاتوونەتە کوردستان، ئەویش بە مەبهست بووه تا کۆ وێنە ناھەنگی نەورۆز وێنە بگرن و دیمەنەکانیش ببیتە پێشەکی فیلمی (خەونی کورد)، شاری (ناکرێ)ش بووه شوێنی دەستپێکی وێنە گرتنی فیلمە کە.

سەرھای فیلمکاری دیکۆمێنتاری کە ی بەهار

یە کەم فیلمکاری دیکۆمێنتاری نێوان کە ی بەهارو کلاودیۆ فۆن پلاوت بۆ سالی ١٩٩٣ دەگەڕێتەوه، کاتی کە ی بەهار لە کوردستان وێنە فیلمی (جگە لە چیاکان هاورێمان نییە)ی گرت و دواتر خامە کە ی بردووه بەریتانیا و لەوێ کلاودیۆی مۆتاری فیلمە کە ی کرد ئەووش بووه هەوێنی پێکەوه کارکردنی یە کەم فیلمی کوردی دیکۆمێنتاری هەردوکیان لە سەر کورد. دواتر پێکەوه چەندین فیلمی دیکەیان کرد لە ولاتانی جیاواز تەنانت گەشتکردن بۆ فلپین و سودان و کۆنگۆ سلفادۆر. دواتر سالی ١٩٩٦ جاپۆکی دیکە کە ی

ئەم فیلمە یە کێکە لە خەونەکانی دەرھینەر کە ی بەهار کە دانیشتیوی بەریتانیا یە و بە رەگەز کوردیکی شاری کەرکوک و سالا ئێکە لە دەرووی ولات ژیان بە سەر دەبات. سەبارت بە چۆنیەتی وێنە گرتنی فیلمە کە، کە ی بەهار لە دیمانە یە کە ی تاییەتدا بۆ گۆفاری گولاش رایگەیانند: (خەونی کورد) پرۆژی فیلمی دیکۆمێنتاری نوێیە هەردوو کۆمپانیای (جۆکە فیلم) و کۆمپانیای (فۆن پلاوت) بۆ تەلە فزیۆن و راگەیانندەکانی بیانی بەرهمی دەھینین، بەھیرای ئەوی فیلمی (٩٠) خۆلەکی لێ بەرهم بە ئین بۆ سینە ماکان، چونکە فیلمی دیکۆمێنتاریش دەچیتە سەر پەردی سینە ماکان، بەلام دەبی بیزانیت بە چ ستایلیک بەرهمی دەھینیت، بۆ ئەوی شیۆازی پێشکە شکاری و رییۆتەری بۆ خۆبەوه نە گرت، بە لگهوه شیۆازیکی دیکە دروستی بە کیت.

لەباری پەیمای فیلمە کە، کە ی بەهار گوتی: پەیمای (خەونی کورد) زۆر سادە یە، من کە مپینێکم هەبە بەناوی سیریک (جیا بوونەوه لە عێراق و بانگەوازی سەر به خۆی بۆ کوردستان)، ئەم کە مپینە لە مآپەری ئافاز دەستم پێکردووه، کە مآپەریکی جیهانییە و بابەخ بە هەموو بواریکی ژیان دەدات هەر لە مرۆف و ناژۆل و شوێنەوار... هتد، دەنگە کە شە ی لە کۆمەلگە ی نێر دەولەتی دەبیس تریت. ئەم کە مپینە هەولەدات جە ماویری جیهانی کۆبکاتەوه لە پێتارو پشتگیری

(خەونی کورد) ناوێشانی نوێترین فیلمی دیکۆمێنتاریی دەرهێنەر (کەمی بەهار)ە، کە بە هاوبەششی لە گەڵ فیلمکار (کلادییۆ فۆن پلاوت)ی بە ره گەز سویسری کاری بۆ کراوه و لە ئێستادا لە کوردستانن بە مەبەستی وێنە گرتنی ئەم فیلمە و پیشاندانی لە زۆرتین تەلە فزیۆن و سینەما جیھانییەکاندا.

رۆمانیک بنووسیتەر بۆ ئەموی بتوانیت دەنگی کورد بگه‌ینیتە خۆتەر لە هەموو لایەکی جیھان. بۆ ئەم مەبەستە کەمی بەهاری فیلمکار وازی لە کاری فیلمکاری هینا، وازی لە ئەکتەری کاری هینا، هەرەها رۆژانە بۆ ماوی ۱۴ تاكو ۱۶ کاتژمێر لە خێزانە کەمی دورکوتەرە و لە ژورنیکدا خۆی شارەدووە تاكو بتوانیت لە نووسینەوی بەردەوام بیت.

لە مانگی ۹- ۲۰۰۷ کەمی بەهار دەستی کرد بە نووسینەوی یەکم دێری رۆمانە کە و لە ۲۰۱۵/۳/۱۲ واتە دواي نزیکە ۷ سال رۆمانە کە گەیشتە بازار. لە گەڵ ئەوەشدا ئەم کارە زۆر دلی کەمی بەهار دێنیتە جۆش، چونکە بەهۆی رۆمانی «ئامە لە کوردیکەوه» ئێمە کوردیش بووین بە خاوەن بەرھەمیەک لە بازاری جیھانی کە لەمۆ بەدواوە دەتوانین لە باسەکانماندا لە گەڵ کۆمەڵگەیی بیانی پەنجەیی بۆ بەرین و بلێین ئەوەش بەرھەمی ئێمە کوردە. ئەم رۆمانە بە زمانی ئینگلیزی لە بەریتانیا بلایرۆوه و پێشوازییەکی بەرچاویشی لیکراوه.

بەهار هاتەرە کوردستان بۆ وێنە گرتنی فیلمی (هەلھاتن لە ناوچەیی پارێزراو) بۆ کەنالی BBC کە ماوە کەمی ۲۵ خولەک بوو، لە پاش ئەم کەنالش فیلمە کە لە زیاتر لە ۲۵ ولاتی جیاواز پەخشکرا. دواتریش هەر پێکەرە فیلمیکی دیکەمی دیکۆمێنتاریان تۆمار کرد بەناوی (گەرانەر بۆ کەرکوک- سالیک لەناو ناگر) کە ماوی سالیکی خایاند، فیلمە کەش تاییەت بوو بە هەلبژاردن و یەکمە تاقیکردنەوی دیموکراسی لە عێراق و بەشداربوونی کورد تێیدا.

رۆمانیکی کوردی بە زمانی ئینگلیزی

مانگیک بەر لە ئێستا و لە سەرۆبەرەکی نوێی کەلتوری کوردیدا لە دەرووی ولات و لە مەراسیمیکی تاییەت، نووسەر و دەرهێنەر کەمی بەهار رۆمانی (ئامە لە کوردیکەوه) کە رۆمانیکی کوردی بە زمانی ئینگلیزییە، لە ناو جەرگەیی شاری لەندەن بلایرکوردەر، کە نزیکە ۱۰۰ میوانی بیانی و کوردی دانیشتووی شارە کە ئامادە بوون بۆ گوێگرتن لە کەمی بەهار - نووسەری رۆمانە کە لە خۆتندەنەوی چەند بەرگەیکە لە ناوێرۆک و لە چیرۆکی - مەریوان رەشەبا - کە پالەوانی ئەم رۆمانیە. هەرەها کەمی بەهار بۆ ئامادەبوون باسی ئەموی کرد کە ئەمە نازدارترین کارە ئەم بەرھەمی هینا ئیت تاكو ئەمۆر و گرنگترین کاریشە کە کردی بۆ کوردستان لەم سەرەمەدا کە کورد رووبەرۆوی جەنگیکی وەحشیکەرانە بۆتەر، ئەک تەنھا لە پێناری پاراستنی کوردستان، بەلکو بۆ رزگارکردنی شارستانی و نازادیی کۆمەڵگەیی جیھانی لەم مەترسییە.

رۆمان لە ولاتانی پێشکەوتوو، وەک بواریکانی دیکەمی کەلتور و هونەر باوەختیکی زۆری پێدەدریت، بۆ بلایرۆونەوی رۆمانە کەش، نووسەر لە چەندان شار بانگیشت دەکۆت کە ئەم مەراسیمە لە پەرتووکانە بەناویانگەکانی شارە کە دووبارە بکاتەر. بەم شێوێیە خۆتەر جگە لە ئاشنا بوون بە رۆمانە کە،

بە نووسەریش دەکەوت و زۆریەیان گەلی شادن کە بە ئامادەیی نووسەر لەوی رۆمانە کە بکرن تاكو بتوانن واژووی نووسەر وەرگرن.

ئەم رۆمانە دوو سالی برد

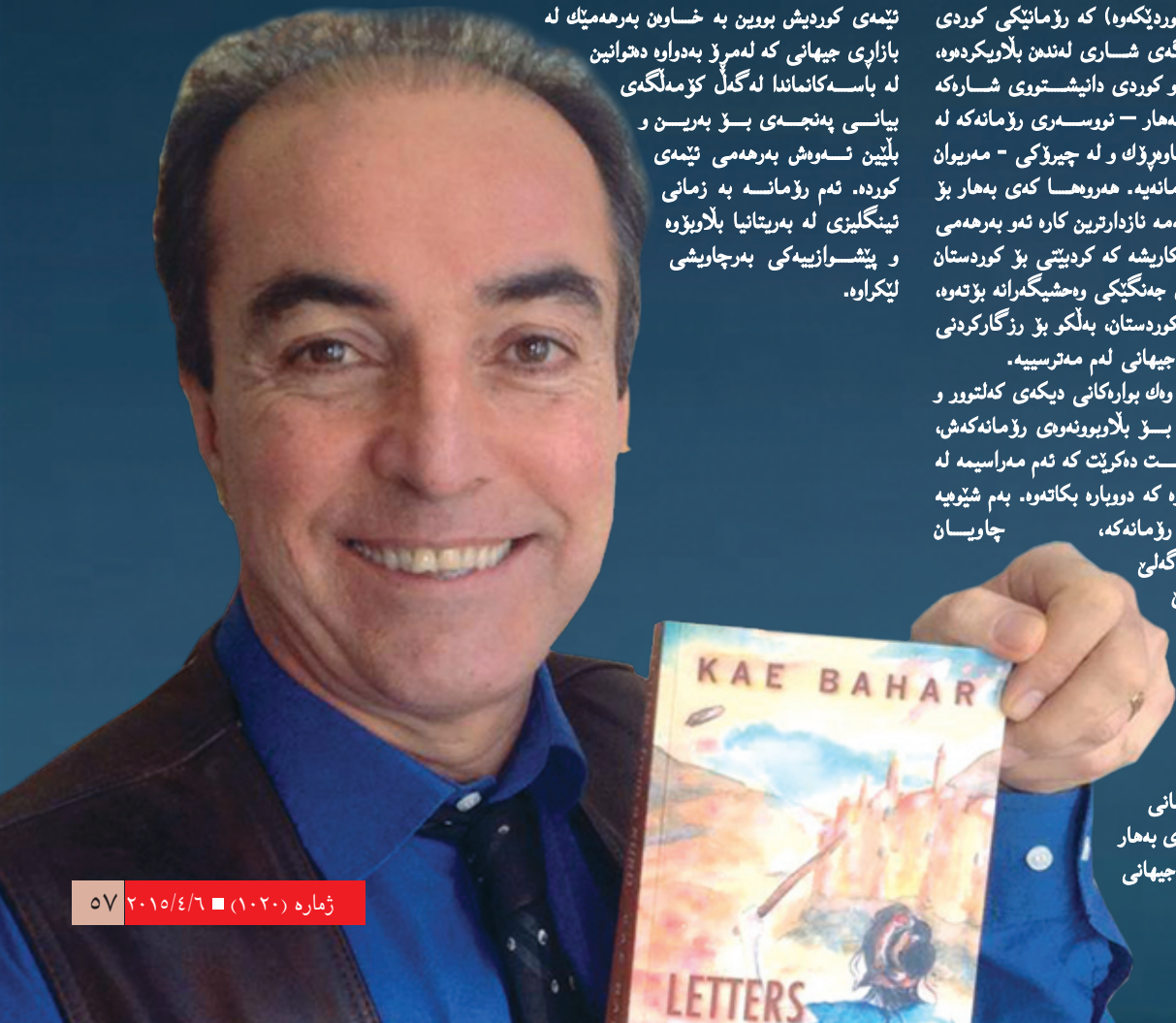
لە نووسینەوه بۆ ئەموی دەقی

یەکەمی ئامادەیی و کاروانیکی

گەلی سەخت بوو، چونکە بە زمانی

ئینگلیزی بوو. هەرەها هەرۆکی کەمی بەهار

ئەمە بوو بە ئاستی ستانداردی جیھانی

ئیشواریا و ئەبەیشک پلە یەکەمیان بە دەستەینا

سالانە لە شاری مۆمبای ولاتی
هیندستان پیشبەر کێبەک ئەنجام دەدرێت
بۆ دەستنیشانکردنی (رێکپۆشتترین
ئەستێرە سال) و بەردەوام ژمارەیهکی
زۆری ئەستێرەکانی هیندستان بەشدارێ
لەم پیشبەر کێبەدا دەکەن و میدیاکانیش
گرنگییهکی زۆری پێدەدەن.

دەزگای (هیندوستان تایمز) کە
یەکیەکە لە ناودارترین و گەورەترین
دەزگاکانی راگەیانندی ولاتی
هیندستان، رێکخەری پیشبەر کێبەکەیه
و ئەمسال هەر یەکە لە ئیشواریا
رای و ئەبەیشک باباجانی هاوسەری
لە ئاھەنگەکەدا نامادەبوون و زوومی
کامیراکانی رۆژنامەنوسان گرنگییهکی
زۆریان بە نامادەبوونیان دا، چونکە تەنیا وەک
میوانێک نامادە ئاھەنگەکە نەبوون، بەلکە
ئەمسال خەلاتەکیان بە هاوبەشی پێبەخشا،
لە ئاھەنگی بەخشینی خەلاتەکان ئیشواریا
جلیکی رەشی درێژی سینگکراوەی پۆشیبوو،
قژیسی کردبوو و مکیاژێکی دووکەلی بۆ
چاوی کردبوو، ئەمەش جوانییهکی زیاتر کردبوو،
سەرنجی میدیاکانیشی بە تەواوی بۆ لای خۆی
راکشای.

هەر لە سەرۆبەندی دابەشکردنی خەلاتەکان
ئیشواریا بە میدیاکانی راگەیاندا کە ئیستا
سەرقالی وینەگرتنی فیلمیکی نوێیە بە ناوی
(جازبا) و لە رێگەی ئەم فیلمەش دووبارە
دەگەریتسەو و تییدا رۆلی کچە پارێزەرێک
دەبینیت.

ئىفا: نازانم بۆ وازم لىناھىتن

چەند سائىكە ئىفا گرىنى ئەستىرەى سىنەمايى فەرەنسى لە فىلمەكانى سەرکەوتتى بەردەوام بەدەست دەھىنەت، ھەمووشيان ئەو فىلمانەن كە خاوەن جەماودەرىكى زۇرن و دەھىنەران بە ئەكتەرى شىاوى دەزانن بۆ رۇلەكانيان تەنانت بەشېك لە رەخنەگران بەشېكى زۇرى سەرکەوتتى فىلمەكان بۆ بەشدارىكردى ئىفا دەگەرېننەوہ.

دوايىن فىلمى ئىفا بەشى دووھىمى فىلمى (۳۰۰) بوو كە يەكك بوو لەو فىلمانەى داھاتىكى زۇرى كوكردەوہ، بەلام ئەوہى مايەى سەرنجە ئىفا بەردەوام رووبەرووى رەخنەى رەخنەگران دەھىتەوہ و زۆر جار بە زيادەپۇبى لە خۇرروتكردەوہ تۆمەتبارى دەكەن، تەنانت لە فىلمى (شارى گوناھ) رىنگە بە بلاوكردەوہى پۆستەرى فىلمەكەى نەدرا، لەمبارىيەوہ ئىفا دەھىت:

دواى سەرکەوتتى فىلمەكانم، من تووشى سەرسورمان دەم كە ئەم ھەموو رەخنە لە من دەگىرىت و رىنگە بە بلاووبونەوہى پۆستەرى فىلمەكانم نادرى و تۆمەتى سەير و بىچ بنەمام دەخەنە پال، تا واى لېھاتوہ لە دواى نامىشكردى فىلمەكانم چاوپۇبى رەخنە و تۆمەتى جىاجىا دەبەمەوہ. نازانم كەى واز لە من دەھىنن لە كاتىكدا زۆر ئەكتەرى دىكە ھەن فىلم و كارەكانيان زۆر لە فىلمەكانم وروژىنەرتت و سەرنجراكىشتەن و كەسىش باسيان ناكات.

مايلى سايرۆس ھىرش دەكاتە سەر كارداشيان

ماويەكە كە ناوى مايلى سايرۆسى ئەستىرەى موزىكى جىھانى دەھىنەرتت بەدىع گرفت و كىشە نايەت، دوايىن گرفت و كىشەى سايرۆس كە ئىستا باس دەكرتت لە ئىوان ئەو و كىم كارداشيان و كانى وىستى ھاوسەرىەتى، ھۆيەكەشى بۆ نۆرسى كچەكەيان دەگەرېتەوہ.

بەر لە ماويەكە مايلى گالئەى بە نۆرس و داىك و باوكى كرد بە بلاوكردەوہى سىج وئەنى ھاوبەشىان، چەند رۇژىك دواى بلاووبونەوہى ئەم وئەنىيە وئەنىيەكى دىكەى كچەكەيانى لە بەدىجى تايەتتى خۇى لە تۆرى ئەنستىگرام بلاكردەوہ كە زۆر كەس بە وئەنىيەكى سەريان وەسف كرد، لە وئەكەدا كىم دەركەوت كە كچەكەى ھەلگرتبوو و چاوپۇبى بە تەواى نەكراوئەوہ.

مايلى لەسەر وئەنەكە نووسىبووى: (دايە سىلفىيەكى دىكەم ناوچ)، ئەمەش ناماژىيەكە بۆ زۆرى ئەو سىلفىيانەى كە كىم لە گەل كچەكەى دەگىرىت و بلاويان دەكاتەوہ، ئەوہى سەيرە بە لای چاوپۇرانەوہ ئەوہى تا ئىستا كىم بەھىچ شىرەيەك وەلامى سايرۆسى نەداوئەتەوہ، ھەرچەنە بەرە ناسارە كە زۆر تونە، بۆيە چاوپۇزان چاوپۇبى وەلامىكى توندى كىم دەكەن و رەنگە سايرۆس تووشى گرفتىكى گەورەى بگەن.

ئەو ساتانەى ناسرېنەو

(رووھو چيا بەرەو شۆرش)

(۹)

ئەحمەد سالار

مانگانە بۆ گولان دەینوسیت

لە رینگای لقی (۴) ی پ.د.ك كه باره گاکه یان لە گوندی (هەرگینە) ی پینجین بوو، ئاگادار کراینەو کە لە ئەمانەى گشتی روئشنبیری و لاوانەو، بانگی من و خوالیخۆشبوو (نوری وهشتی) کراو بەچین بۆ سەرەو لە رینگای نیرانەو، ئەو بوو لە گەل کاک نوریدا چوینە لێ و هونەر مەند (پەیمان بە گۆگ) ی شیمان لە گەل خۆمانا برد، چونکە هەوالمەن پینگەیشت کە سوکاری هەوالمی نازانن و بەتایبەتیش پاش بۆردومانە کەى (قەلادزی)، دیارە هەمەجۆر هەوالمی جەرگبیریان پینگەیشتبوو، ناچار دایکی ناگری جگەر هەلیگرتبوو بەرەو (دەرەندى رایات) و (نازادى) چووبوو.

داوامان لە هەقالاتی لێ کرد، داوا بەکەن کاک (پەیمان) ی لە گەلمانییت. بۆ بەیانی کەوتینە رێ و لە شارى (مەریوان) هەو بەرەو موکریان رێکەوتین، خەلکە کە زۆر رێزبان لێگرتین و پێشمەرگە گەلێک پیرۆز بوو لایان، لە بۆکان لاماندا و پاشان شەوێک لە سەقەر ماینەو، کلاو و مشکێهکی نوێم کەری و بەستەم، نەنمەى باران بوو، کاک نوری و پەیمان سەبیریان ئەکردم و بەزە ئەیکرتن، تومەس مشکێه (عەلى خانى) یە کەم رەنگى داوئەو و بەسەرچارما هاتۆتە خوارى، بە هەر حال مشکێه کەم لە بەر چاوە کەوت و گەر پامەو بۆ سەر جامانە کۆنە کەم.

هەمیشە شارى (مهابات) لامان گەلێک شیرین و پیرۆز بوو، عەزەرتخواری بێنینی بووین، سەبیری هەر شتێکی جوانم ئەکرد (پێشەوا قازی محەمەد) و یاوەرانیم ئەبێنێهەو، بەر لە سۆراغى میوانخانە، چاومان بۆ مەیدانى (چوارچرا) ئەگێرا، پاشان چوینە میوانخانە و لەوێش خوالیخۆشبووان (نوری ئەحمەد تەها) و (حاکم حەسەنى سەید ئەحمەد) و (عەزیز خۆشناو) مان بێنى و پێیان شادبووین. پاش نیوەرۆ لە گەل کاک (نوری ئەحمەد تەها) چوینە دەرێ، وتی: ئیستە ئەچین بۆ چوارچرا و ئەو خانووەشت پێ نیشان ئەدەم کە ئالای کوردستانی لەسەر هەلکرا، گەیشتین ورتەم لەخۆ بریبوو و کاک نوری دوکان بە دوکان و خانوو بە خانوو ئەو ناوچەیهی پێشاندام، باسى ئەو سات و کات و روژەى ئەکرد، کە ئالاکەى تێیدا هەلکرا و نامادەبووانە کەش، ئەو پێشەوا و ئەو بارزانى نەمەر... یە ک بە یەکیان، پاشان هەر لە گۆرەپانە کەدا بەلای چەپ ئاوپى دایەو مەبخانەیهکی گچکەى بێنى وتی ئەچم بێرەیهکی لێ ئەخۆمەو، وتم: باشە بە قوربان تۆ بەر لە هاتنمان لە میوانخانە کە

نوژت كورد، ئەى كەواتە چۆن ئارەزووى بېرە خواردەنەو ئەكەتە؟
بەردى گورچىلەم ھەيە، دكتور بووى نووسىوم، ئەى مەلازادە:
دەغزم بۇ دامەدە.

چووينە ژورەو كابرەيەكى سەرسىچى كەمىك قەلەو دەموچاۋ
سور وسىچى، خۇى پىچ ناسىين كە فلان ئەفسەرە لە كاتى كۆمارى
مەھابادا يەكتىريان ناسىيوو، ئىتەر كابرەي مەى فرۆشى ئەرمەنى
دەستى كرده مىلى و يەكتىريان ماچ كرده، ھەتا ەسرىكى درەنگ
كاك (نورى) ناخ و داخ لەناو فرمىسكە كانيا قەتيس مابوو.

باسى ئەو دەمەى بۇ كرده كە لەشكرى پەھلەوى رووى كرده
دەرى (مەھابات) و (باززانى نەمر) چ ھەلۆستىكى قارەمانانەى
لاى پىشەوا ئوناند، گىرەپەو.

باززانىم بىنىسى ھەرچۆن پلنگىك بە بەرچاۋىسەو بېچوۋەكانى
بكوژرى، ئاگر لە چاۋەكانىيەو پەرشنگى ئەدا و كىچ ئەيوژرا لى
بروانى ھەر ئەتگوت چىباى (ئارارات) ە و ھەستەتە سەرىچ.

گەراينەو مەيوانخانە، كاك (نورى وەشتى) و كاك (ەغزىز
خۇشناۋ) لە گەل دوو برادەرى مەھاباتى چاۋەروانمان بوون و وتيان
ئەمشەو مەيوانى (مەمەدى ماملج) اين، ھەلۆكى خۇش بوو،
من بەش بە حالى خۇم لە مندالىيەو ھۆگر و شەيداي دەنگى
ئەو ھونەرمەندە بووم.

كاتى (ماملج) بىستبووى كاك (وەشتى) لە مەھاباتە ەزى
كردبوو مەيواندارى بكات، ئەو لەبەر چاۋ بوو كە كاتى خۇى
ھاتۆتە شارى (سلىمانى) و كاك (نورى وەشتى) مەيواندارى
كردبوو، ئەو دوو برادەرى (مەھاباتىيە رېششانەردمان بوون، بە
لاى چوارچرادا راستە رىنگايەكى بەرىن ھەبوو ئەچوۋە سەر
كۆلانەكەيان، چاۋم بە دوكانى كەوت كە كەل و پەل و نامىرى
ئەلەكتىرىكى ئەفرۆشت، رووخسەتم لى وەرگرتن، رىكۆردىكى
گچكەى ماركە (باسىقام لى كرى، ماملج پىشوازيەكى
گەرمى كوردانەى لىكردىن، لە ژورپكى مەلەكوردانەى بە مافور
و پالپىشتى مافورى رازاۋە، كەوتتە باس و خواسى يادەۋەرى
بارى گۇرانى لە ھەردوۋ لا، دوو ژنبارى لى بوو بە دەست و
پەنجە و گيانى ژەنيداندا ديار بوو ئازەرى بوون. كاك (نورى)
داۋاي مەقامى (قەتارى سە) لى لىكرد، ئەوئىش چرىكانى:

خەرمەنەكەى خاقانى چىنم
كەى توچار بوو بەھاوتشىنم
شەرتە پۇستى دل ۋەكالەكەم
.....

منىش بە دەرفەتم زانى رىكۆردەكەم لەبەر دەميا دانا، داۋاي
دەستىكرد بە خويندەۋەى شىعەرى گۇرانىيەكانى و پتر ھەلۆستى
لەسەر ئەو گۇرانىيە كرده شىعەرى (كامل) بوو:

((من دەلېم: شارى دلّم باغ و گولستانە دەچم
ئەو دەلې: نا قەسە بەشۆرپشى مەستانە نەچى
من دەلېم: نوختەبى ئەو رەوزەنى نىمانە دەچم
ئەو دەلې: نارەشە جىج راۋگەى شەيتانە نەچى
من دەلېم: مەسكەن و ئارامگەى جانانە دەچم
ئەو دەلې: سەرىبە سەرى تىكچوۋە وىزانە نەچى))

(ماملج) كەوتە لىكدانەۋەيەكى ورد و مەبەستى نىشتىمانىپەرودەرى
شاعىرەكە لەو شىعەرە و پاشان باسى شاعىرەكەى بۇ كردهى كە لە
گوندىكى نرىكى (مەھابات) ئەژى، ئىتەر ھەر برادەرى نمونەيەكى
شىعەرى ئەھتەپەۋە و منىش ئەم شىعەرى خۇم خويندەۋە:

((مانگم كە بىنى بىرم بۇ لاى رۇى

سەرنجم لىدا و كرىنووشم برد بوى
گوناحم نەبى زويز نەبى لىم
بە خوا گيانەكەم وامنەزانى تۆى))

(ماملج) داۋاي دووبارە لىكردنەۋەى لىكردم ئەوسا نووسىيەۋە و
بە گۇرانى وتى، لە دلەۋە ھەستى جوانى خۇى بۇم دەربىرى.
ئىدى تا درەنگ وەختانى لە كەش و ھەۋايەكى خۇشدا بەسەر
برد، بەر لە مائلناۋايى (ماملج) فەرموۋى سەبىنى شەو لە مالى
نازىزىك تاهەنگمان ھەيە، زۇر ەز ئەكەم ئامادەى ئەو شايىە
مەھاباتىيە بىن، بۇ ئىۋارە خۇم ئەنرىم بە دواتانا.

برىار بوو بۇ بەيانى بەرەو (خانە) برۆىن و بچىنە (حاجى
تۆمەران)، بەلام لەبەر بۇنە شايىە داوامانخت.

چونكە ھەر لە نان و ماست راھاتىۋىن لەۋىش ھەر داۋاي ئەرمان
كرد، كابرەيك لەبەردەم مەيوانخانەكە (ملى) ەلئەدا و نائىندەى
خەللى پىچ ئەخۇندەۋە، كابرەيكى مەرومىچى تۆرە، بەلام (حاكم
ھەسەنى سەيد ئەحمەد) بە جۆرىك سەرى كرده سەرى، خستىە

سەر ھەمەجۆر جىئو و قسەى ھەلەق و مەلەق، ھىچ وقارپكى
بەو كابرەيەو نەھىشت، كاك ھەسەن بە تەۋاۋى دللى ئاۋى خواردەۋە
ئىنجا وتى: دەى كورپىنە با باى بالى خۇمان بەدىن و بكوپىنە
گەرانى بازار و كۆچە و كۆلانەكان، ھەر پىنجمان ھەتا ھىزمان
لەبەرا بوو گەراين، بۇ ژەمە نانى نىۋەرۆ لە شوئىكى تايىتە،

ديار بوو (رئىست ھاوس) شارەكە بوو قاۋەلتىمان كرد، ئىدى
گەراينەۋە بۇ پىشۋودان و سەرخەۋشكاندن، دوتيا تارىكى كرد
لە ھۆلى پىشۋازى چاۋەروانى نىزدراۋەكەى (ماملج) مان ئەكرد
و دىژلەسە بە داۋى دىژلەمە فرمان ئەكرد، برادەركە ھات و

لەگەلى بە چەندىن كۆلانى تەنگەبەردا رابوردىن، دەنگى جۇش
و خۇش و قرىو قرىو لە دوورەۋە ئەبىسترا، ھەردوۋ تاكى دەروازەى
مەلەكە خرابوۋە سەرىشت، بەپىرمانەۋە ھاتن و بە ناو ھەشاماتى
شايىكەراندا سەركەۋىتە سەرەۋە و لەسەر قەنەفەكانى بەر
ھىۋانەكە دانىشتىن، كە ئەپروانى بە سەر ھەۋشەيەكى گەۋرەى

لە سى لاۋە بە ژورور و ھەيوان و بالەخانە دەردرا بوو، ھەموۋان
رازوۋە بوون، ھەۋش و ھەيوان و سەربان چراخان بوو، ھەر ئەتگوت
گوسەبانەكانىش لە شايىدان و ھەزبان لە ھەلپەرىنە، بە چار
دەۋرى ھەۋشەكەدا دەستگىرا بوو، رەشەلەك بوو، جۇشبان سەند
بوو، داۋايان لە ئىمەش كرد ھەلپەرىن. تومەس ئەوان لە شوئى

خۇبان نەبزوۋون و بە تەنھا من شانى بۇھەلئەتەكىنم، گۆم لى
بوو ئەيان وت: ئەوا چوۋ بۇ غەربى، لە شانى خانمىكى پىشتىن
شلەۋە ھەلپەرىم، پىيان ناساندم، كە ئەو خانمە (مىدپاي زەندى)
يە كە ھاوسەرى (ھەسەن زىرەك) بوو، ناسىمەۋە لە شەستەكاندا
لە نواندىن چىرۆكە رادىۋىيەكاندا بەشدارىيەكى جوانى ھەبوو،
شانازى پىۋە ئەكەم.

ئەو جۆرە شايىە پوخت لەو جۆرە شايىە بوو، كە رۆژھەلات ناسى
ئىنگلىز (كلۇدىۋس رىچ) لە گەشتەكەى سالى (۱۸۲۰) لى دا
بۇ كوردستان باسى لىۋە ئەكات، شەۋىك بوو لەو شەۋانەى ھەرگىز
لە زىنما ناسرىتەۋە.

ھەر كە گەراينەۋە شوئەكەمان ھىندە كفت بوۋىن سەركردنە
سەر سەرىن و خەۋن بىنن يەك بوو، گۇرانىيەكانى (ماملج)
لە گۆمدا ئەزىنگانەۋە، ھەر بەيانى زوۋ بە ئاگاھىتران و سوارى
پاس بوۋىن و بەرەو خانە كەۋىتە رى، دانىشتىنى ئەو پاسانە
مالى خەۋتن بوو، چونكە تىر نەبوۋىۋىن، ھەرچەندە ھەلئەدە
دەۋرەۋەرى رىگا بىنم، بەلام پىلوم قورسى خەۋبوو، نەھىشت.

ماملج پىشوازيەكى گەرمى
كوردانەى لىكردىن، لە ژورپكى
مەلەكوردانەى بە مافور و
پالپىشتى مافورى رازاۋە،
كەوتتە باس و خواسى يادەۋەرى
و بارى گۇرانى لە ھەردوۋ لا

لە شانى خانمىكى پىشتىن شلەۋە
ھەلپەرىم، پىيان ناساندم، كە
ئەو خانمە (مەدپەھى زەندى)
يە كە ھاوسەرى (ھەسەن
زىرەك) بوو، ناسىمەۋە لە
شەستەكاندا لە نواندىن چىرۆكە
رادىۋىيەكاندا بەشدارىيەكى
جوانى ھەبوو، شانازى پىۋە
ئەكەم